

- 0,000 km start Ekopenzion Kněžice, Chaloupky (651 m)
- 2,100 km po zelené rybník Obůrka, (604 m), *opustíme zelenou značku a pokračujeme přímo po silnici kolem Nového rybníku do obce Hrutov*
- 3,100 km po silnici Hrutov, (570 m), *první písemná zmínka o obci pochází z roku 1460. Na návsi stojí kaple Nanebevzetí Panny Marie z roku 1866. Je dominantou obce a poutě k hrutovské kapličky mají mnohaletou a bohatou tradici. Podle záznamů zde byly nalezeny v 18. století také římské mince z období císaře Justiniána.* [krasnecko.cz]
- 4,000 km po silnici Brodce, (542 m), *první písemná zmínka o obci pochází z roku 1490. Název se vyvíjel od varianty Brodcze (1481, 1528, 1532, 1590), Brodecz (1678), Brodcze (1718), Brotze (1720), Brodce (1751), Brodce, Brodcze a Brodze (1846) až k podobám Brodze a Brodce v roce 1872. Místní jméno je množným číslem k slovu brodec, odvozeno je od brodu, který byl přes Brtnický potok na zemské stězce.* [cs.wikipedia.org]
- 4,900 km po silnici Kněžice, (543 m), *první písemná zmínka o obci pochází z roku 1222 kdy se ve starých pramenech objevuje Dětrich z Kněžic z rodu Hrutovců. Je to nejstarší písemná zmínka o sídlišti v celém širokém prostoru Stonařovska, Jihlavska a Brtnicka. Tento záznam je o dva roky starší než první zprávy o Přibyslavicích a Brtnici a o 11 let předchází nejstarší zprávu o Jihlavě. Část obce Kněžice a obce Víska a Rychlov náležely od nepaměti až do konce 16. století probošství premonstrátského kláštera v Želivě. Zbývající část Kněžic a ostatní obce patřily šlechtě, v období do Bílé hory rodu Valdštejnů. Ve dvacátých letech 17. století se majitelem stává rod Collaltů, který zde zůstává až do roku 1945. V obci je ve starých pramenech vzpomínán opevněný hospodářský dvorec - tvrz, kterou vybudovali ve 14. století Hrutovicové a která byla patrně v 15. století přestavěna na zámek. Naproti tomu již z nejstarších záznamů je zřejmé, že v obci byl kostel s farou, který byl zasvěcen sv. Jakubu staršímu, a který tvořil přirozené centrum obce. Všechny významné okolní kostely (Brtnice, Opatov, Přibyslavice) byly postaveny a udržovány šlechtou. Avšak v Kněžicích tomu tak nebylo. Zdejší kostel byl šlechtou opomíjen a veškeré stavební změny a opravy, pokud nám historické prameny dovolují posoudit, byly iniciovány od farníků a místních kněží a od nich také s vypětím všech sil financovány a prováděny. I zde šlechta přispívala, ale zdá se, že jaksi z donucení a její vliv nebyl rozhodující. Možná, že právě toto mělo vliv na vytvoření vřelého vztahu všech farníků ke svému kostelu, který přetrvává dodnes.* [knezice.com]
- Dnešní budovu zámku postavili koncem 16. století Valdštejnové jako renesanční lovecký zámek. Za Collaltů zámek prošel počátkem 18. století barokní a koncem roku 1800 klasicistní úpravou. Collaltům náležel do roku 1945 a vždy sloužil jako lovecký zámek. V současné době sídlí v prostorách zámku obecní úřad, knihovna a Kněžické muzeum přírody.* [mapy.cz]
- 5,500 km po silnici most přes Brtnici, (535 m), *pokud odbočíme vlevo k návsi spatříme kapličku Jana Nepomuckého a kostel sv. Jakuba Staršího, který pochází zřejmě ze 13. století. Nejstarší románská část pochází ze stejné hutě jako bazilika sv. Prokopa v Třebíči. Původní věž byla dřevěná a součástí střechy. Kostel byl v průběhu staletí několikrát přestavován. Větší věž odvozuje svou existenci z roku 1707, ona menší nad presbytářem od r. 1775. Tohoto roku byl totiž celý kostel zároveň s jednou větší věží pokryt šindelem. Obě věže a celý kostel dostaly novou střechu roku 1808. Nová věž byla zbudována roku 1837 z dobrých a solidních materiálů a byla zastřešena plechem.* [mapy.cz, knezice.com]
- cca 75 m za mostem přes Brtnici odbočíme do první ulice vpravo
- 7,800 km po cestě polní cestou směrem ke Kněžickému lesu dojdeme až na NS Chaloupky pod vrchem Hlinišť, (637 m), *odbočíme vlevo směrem k Ekopenzionu Kněžice, Chaloupky*
- 8,500 km NS Chaloupky cíl Ekopenzion Kněžice, Chaloupky (651 m)

- 0,000 km start Ekopenzion Kněžice, Chaloupky (651 m)
- 0,530 km po zelené přechod přes silnici **405 Okříšky - Brtnice**, (642 m), odbočit vlevo a pokračovat podél silnice směrem na Brtnici
- 0,710 km po zelené odbočení ze silnice vpravo do lesa, (639 m)
- 2,100 km po zelené turistický přístřešek, (606 m)
- 2,800 km po zelené U svatě Trojice, (611 m), studánka je cca 25 m vzdálena od rozcestníku. Je také známa pod jiným názvem "Na Ferdinandových proudech". Podle pamětníka pana Rubeše zde bývala nejvyšší kvalita voda z Brtnice a okolí a dosahovala parametrů vody kojenecké. Nynější výsledky nejsou známy. Studánka obnovena péčí Lesů ČR. Bližší údaje nejsou známy. [estudanky.eu]
- 3,000 km po zelené výklenková kaple U svatě Trojice, (606 m), Poklona svatě Trojici je obdélníková čtyřboká stavba, na prostřední části soklu je deska z šedého kamene s rytým nápisem - Zbudováno léta páně 1867. reliéf sv. Trojice. Zápis v dobových dokumentech sděluje, že byla postavena knížecími úředníky Frenzlem a Zimmermannem roku 1867. "Poklona" je cílem poutních procesí v červnu každého roku. [mapy.cz]
- 3,700 km po zelené Černé lesy - rekr. stř., (619 m), objekt bývalé hájovny, nyní rekreační středisko
- 5,800 km po modré Brtnice - bus, (517 m), město **Brtnice** (v roce 2000 povýšení na město) leží v údolí říčky Brtnice, na komunikaci Jihlava – Třebíč. Název města je odvozen od míst, kde stávaly včelíny tj. brtě. Až do třicetileté války byla Brtnice jedním z nejbohatších městeček na Jihlavsku, kvetoucí obchodem a řemesly. V písemných pramenech je Brtnice poprvé zmiňována v roce 1234, kdy král Václav I. daroval trhovou obec Brtnici cisterciáckému klášteru v Předklášteří u Tišnova. O šest let později ji však výměnou získal zpět. Od roku 1410 se Brtnice stává majetkem významného rodu pánů Brtnických z Valdštejna. Pod jejich zlatomodrým znakem se lvy městečko vzkvétalo plná dvě století. Nad městečkem byl vybudován mohutný opevněný hrad, který při pozdějších přestavbách zcela zanikl. Po roce 1623 byla česká šlechta vystřídána italským rodem z Collalto et San Salvatore, který držel brtnické panství až do roku 1945. Z collaltovského období pochází atmosféra městečka, které si dodnes zachovalo původní rozložení. Kolem náměstí se dochovala řada renesančních a barokních domů, na nichž lze vysledovat vývoj stavitelství a jeho zdobných prvků o počátku 17. století až do nástupu empiru. [brtnice.cz]

**Radnice** je jedním z památkově chráněných objektů v brtnické památkové zóně. Její monumentální budova naznačuje, jak významná byla Brtnice před více než čtyřmi sty lety jako centrum rozlehlého valdštejnského dominia. Radnice byla zbudována okolo roku 1580 na základech starších domů. Původní, čistě renesanční stavba měla vysoký atikový štít a věž. Ta byla snesena pravděpodobně po požáru v roce 1760, takže dnes můžeme obdivovat jen věžici se zvonkem „robotníčkem“ a cimbuří, nebo okosená kamenná ostění oken a portálů. U pravé stojky hlavního vchodu zůstal zachován kruhový zbytek pranýře. Patro radnice bylo mnohokrát přestavěno, stejně tak i krov. Ze staré stavby se proto dochovaly pouze přízemní valené klenby s lunetami a některé části výzdoby, například v průjezdu po pravé straně najdeme kamenný portál s reliéfem beraní hlavy v nadpraží. V letech 2004 - 2005 prošla radnice pod dohledem památkářů velkými úpravami. Při nich byla nově osazena šindelová střecha. V přízemí byla rekonstruována restaurace a dvorní trakt. Autorem projektu je akad. arch. Ladislav Kuba. Restaurace otevřena od 11:00. [brtnice.cz, mapy.cz]

**Rodný dům Josefa Hoffmana** je dům a muzeum v Brtnici, dům je ve vlastnictví města Brtnice, od 1. ledna 2006 je spravován Moravskou galerií v Brně a je společným pracovištěm Moravské galerie v Brně a Muzea užitého umění ve Vidni. Dům je umístěn na Náměstí Svobody čp. 263 v Brtnici a pravděpodobně vznikl spojením dvou domů, starší z nich pochází z doby zhruba kolem roku 1500, domy byly spojeny v barokní dům po požáru v roce 1760. Otevřeno čtvrtěk až neděle od 10:00 do 18:00.

Bývalý **Kábův dům** č.p. 259, kdysi zájezdní hostinec U černého orla s tanečním a divadelním sálem upoutá svou velikostí bývalý. Poslední výzkumy ukazují, že původně šlo o nájemní dům pro rodiny soukeníků, postavený v 17.stol. G. B. Pieronim pro Rombalda XIII. z Collalta, jako součást jím zřízené soukenické manufaktury. Dům měl být čtyřkřídlý, s arkádovým dvorem a patrový. Nebyl zřejmě nikdy dokončen, neboť vlivem událostí třicetileté války celý záměr asi zkrachoval. Zbytky zazděné arkády, monumentální portál, vjezd a schodiště jsou jediným dokladem původní architektonické myš-

lenky. Byl tak snad jedním z nejstarších nájemných bytových domů na našem území. [brtnice.cz, mapy.cz]  
 Před nákupním střediskem je od r. 2009 umístěna plastika „**Medvěda Brtníka**“ od uměleckého kováře Pavla Tasovského. Je inspirována pravděpodobnou teorií o vzniku jména Brtnice. Brtí byly dutiny stromů, v nichž žily včely a shromažďovaly med, který lákal medvědy (odtud přízvisko). Brtníci byli také sběrači lesního medu, poddaní, kteří med odváděli vrchnosti. [brtnice.cz, mapy.cz]

V nárožním domě na náměstí naproti kostelu najdou návštěvníci Brtnice **infocentrum** (bohužel uzavřené) a muzejní expozici „Z dávných i nedávných dob Brtnice a okolí“. Ta je věnována důležitým událostem ze staletých dějin města a exponátům, které minulost dokládají. Tento dům, přezdívaný **Valdštejnský**, je srostlicí dvou středověkých domů. Jeho jméno jen připomíná dobu Valdštejnů, není doloženo, že by ho užívali. Byl v kameni budován zřejmě ještě v gotice, v polovině 15.století. Teprve asi o 200 let později byl sloučen do jednoho celku. [brtnice.cz, mapy.cz]

6,000 km po modré odbočit vpravo mezi domy č. 232 a 233, (514 m), stoupáme směrem k bývalé kapli Panny Marie Pomocné

6,100 km po cestě kaple Panny Marie Pomocné, (519 m), poutní **kapli Panny Marie Pomocné** postavil na kopci proti zámku v letech 1672 až 1673 hrabě Antonín František z Collalta jako poděkování za uzdravení. Obraz na zámku ukazuje, že byl pahorek spojen se zámek dlouhým dřevěným mostkem a původně se zde nacházely čtyři kapličky. Roku 1784 byl do lodi kaple P. Marie vestavěn strop a původně chrámový prostor dodnes slouží jako byty. V krovu kaple je ještě stopa po věžičce. Podél kaple vyrostly dva dlouhé domy jako špitál pro přestárlé ženy z collaltovského panství. V každém z nich byly tři obytné jednotky, vždy s předsiňkou se vstupem do černé kuchyně a dvě obytné místnosti po stranách. Kolny, dřevníky a další zázemí bylo sloučeno do dlouhého dřevěného baráku za kaplí. Z vnitřní výzdoby kaple se zachoval obraz Pasovské Madony, který jako kopii namaloval v roce 1685 řádový mnich. Obraz je dnes umístěn ve farním kostele sv. Jakuba Většího. V parku před kaplí se nachází kamenný **votivní sloup se sochou sv. Josefa s Ježíškem**. Raně barokní sloup pochází z roku 1661. Nechal jej postavit majitel zdejšího panství Antonín František hrabě Collalto. [brtnice.cz, mapy.cz]  
 Vrátime se stejnou cestou zpět na modrou značku.

6,400 km po modré Židovský most, (513 m), barokní kamenný most v minulosti spojoval křesťanskou a židovskou část města a byl postaven v první čtvrtině 18. století. Památkově chráněné dílo je doplněno šesti sochami zhotovenými sochařem D. Lipartem, které znázorňují blahoslavenou Juliánu z Collalto, sv. Antonína Paduánského, sv. Šebestiána, sv. Judu Tadeáše, sv. Jana Nepomuckého a sousoší Piety. [brtnice.cz, mapy.cz], za mostem zabočíme vlevo na ulici Pod Zámekem a pak hned první uličkou vpravo směrem k Zámeckému rybníku a bývalému Brtnickému pivovaru.

6,600 km po pěšině Zámecký rybník, (521 m), je součástí soustavy rybníků u města Brtnice

6,900 km po cestě bývalý knížecí pivovar Brtnice, (521 m), v kronikách stojí, že již Švédové, kteří v Brtnici rabovali, nešetřili ani pivovaru. A od roku 1727, měla Brtnice dva pivovary. Kolem roku 1790 byla činnost jednoho z pivovarů zastavena. Po požáru v roce 1803 byl Collalto postaven nový pivovar, jehož budovy stojí dodnes. Objekt bývalého pivovaru se nachází v městské památkové zóně, v její okrajové části v blízkosti zámku, ke kterému původně náležel. Jedná se o historický objekt původně knížecího pivovaru později přebudovaného na sýpku. Až do roku 1945 měla Brtnice své Brtnické pivo. Klasicistní stavby z počátku 19. století, ve kterých skončil provoz pivovaru za 2. světové války, byly později využívány pro provoz družstva. [brtnice.cz, mapy.cz], pokračujeme přímo ulicí U Pivovaru k muzeu a zámku

7,400 km po cestě Regionální muzeum Horního Pooslaví, (540 m), v bývalém panském **Karolinině dvoře** pocházejícím z konce 16. století bylo nově zřízeno pracoviště Regionálního muzea Horního Pooslaví. Lze zde navštívit jak expozici k dějinám Brtnicka, k dějinám panství rodu Collalto et San Salvatore, tak expozici zaměřenou na tradiční zpracování lnu. Vedle budovy muzea se nachází bývalá **sýpka**, která má datován rok postavení na přelom 17. a 18. století, úpravy probíhaly v 19. století. Jedna z nejstarších staveb hospodářského zázemí zámku. V areálu sýpky byl nalezen renesanční náhrobek pána z Valdštejna (Hynek Brtnický z Valdštejna – dle rytířského brnění) původně umístěn v kostele sv. Karla Boromejského a bl. Juliány, odkud byl následně „vyhozen“ z důvodu protestanství. Nyní je náhrobek v zámku – modrém salonku. Fragmentárně dochovaná nápisová deska, na které je mimo jiné text ...."Postavil stavení toto .... Zdeněk Brtnický z Valdštejna" byla původně umístěna do stěny v budově radnice, obřadní místnosti. Po rekonstrukci v roce 2005 byla přenesena do zámeckého kostela, kde je

i nyní. [brtnice.cz, mapy.cz], vrátíme se k budově zámku

7,600 km po cestě zámek Brtnice, (539 m), zámek vznikl přestavbou hradu započatou Zdeňkem z Valdštejna. Rekonstrukce byla dokončena až jeho synem Hynkem roku 1593. V té době vznikly renesanční arkády, které jsou dílem italského architekta Baltazara Maggi de Ronio. Hynek také nechal vystavět zámecký kostel s rodinnou hrobkou. Po porážce stavovského povstání byl synovci Hynka majetek zkonfiskován a získal ho císařský plukovník Rombaldo hrabě Collalto. V následujících letech prošel objekt několika úpravami. V současné době zámek Brtnice nabízí kulturní a zábavní program pro celou rodinu. Můžete si prohlédnout buď výstavu středověkých nástrojů v hlamomorně nebo poslechnout komentovanou prohlídku zámeckých interiérů. Anebo si můžete romanticky a lenivě posedět u občerstvení na prvním nádvoří. Otevřeno o sezóně - prázdniny mimo pondělí 9:30 až 16:30. Individuální domluvy možné - kastelán F. Kalců - mobil: 737 910 568, e-mail: moni7ka@email.cz. [brtnice.cz, mapy.cz]  
Začátkem 19.století byl zbořen pivovar na zámeckém nádvoří, u vjezdového stromoradií byla v roce 1817 zřízena anglická zahrada s červenými buky, liliovníkem tulipánokvětým a Dianiným chrámkem. Šestici raně barokních sloupů s postavami světců dal v 17. století vytvořit majitel zdejšího panství Antonín František hrabě Collalto. V minulosti bývalo zvykem, že prosebník v případě vyslyšení modliteb vykoná nějaký skutek zbožnosti. Tím veřejně projeví svoji vděčnost. Díla se pravděpodobně ujal Simon Ohnesorg, kameník z Vyskytné u Jihlavy. U zámku se nachází **Votivní sloup se sochou Madony, Votivní sloup se sochou sv. Tomáše Aquinského**. [brtnice.cz, mapy.cz]

7,900 km po cestě kostel blahoslavené Juliány Collalto, (539 m), kolem roku 1588 byl zbudován Hynkem Brtnickým z Valdštejna a jeho chotí jako evangelická modlitebna sv. Matouše s podzemní rodinnou hrobkou. V 17. stol. dali kostel přestavět Collaltové podle návrhu významného vídeňského architekta G. B. Pieroniho. Připojeny boční kaple a věž. Později zrušen spolu s klášteřem, obnoven r. 1831 a zasvěcen blahoslavené Juliáně z rodu Collalto. [brtnice.cz, mapy.cz]

**Klášteř paulánů** pro mnichy řádu sv. Františka z Pauly byl založen z fundace nového majitele panství Rombalda XIII. Collalta z roku 1626. Povolal je na pomoc při rekatolizaci z Itálie roku 1624. Klášter se stavěl až po jeho smrti v letech 1639 až 1644. Většinou jej obývalo 10 mnichů a dva laici. V roce 1670 byla ke klášteru přistavena nemocnice. Po zrušení v roce 1784 sloužila budova účelům zámeckého velkostatku. Po roce 1800 k ní bylo přistavěno křídlo pro bavlnářskou manufakturu, kartounku na potiskované bavlněné látky, která však v roce 1818 zanikla. Klášterní budova byla potom postupně adaptována na byty, které jsou v ní dodnes. Kašna na nádvoří pochází z 18.stol. V roce 2010 byla v chodbě severního křídla restaurována nástěnná malba zobrazující mnichy řádu paulánů. [brtnice.cz, mapy.cz]

8,200 km po cestě kostel sv. Jakuba Většího, (538 m), farní **kostel sv. Jakuba Většího** byl staven v letech 1727 až 1747 na místě po požáru zbořeně gotické stavby asi z 15. století. Stavba po dalším požáru byla dokončena roku 1784. Kostel je jednolodní s věží v západním průčelí. Klenby jsou barokní, i mobiliář kostela je většinou barokní. K vybavení kostela patří několik historicky i umělecky hodnotných děl. Od Hynka Brtnického a jeho manželky Kateřiny pocházejí křtitelnice, ciborium a lampa na věčné světlo, někdy kolem roku 1596. Křtitelnice s erby dárců je nesena kmenem stromu, po němž se vine had. Dílo je z měděného plechu, zlaceného, cinovaného a bohatě tepaného. Zaujímají také řezbářská díla Davida Liparta, Pieta a socha Anděla Strážce z počátku 18. stol. Mohutné bronzové svícny dal ulít Rombaldo XIII. z děl, která ukořistil, když dobyl r. 1630 Mantovu. Hlavní oltář uchovává v křížšálové rakvi ostatky neznámého prvokřesťanského mučedníka z katakomb, nazývaného Fidelius (věrný). Do Brtnice byly přeneseny z Říma v roce 1732 jako dar papeže Klementa XII. hraběti Antonínu Rombaldovi I. z Collalta, který byl rakouským vyslancem ve Vatikánu. Oltární malby pocházejí z let 1801 až 1802. Hlavní oltární obraz Oslava sv. Jakuba Většího není zcela jistě autorsky určen. Obrazy bočních oltářů maloval Josef Winterhalter. Věnovali je první kníže z rodu Collalto Eduard III. a jeho manželka Cecilie de Granedigo, jak naznačují jejich erby. Kopie obrazu Madona Pomocná (Pasovská) pochází ze zrušené mariánské kaple na návrší proti zámku. Před kostelem se nachází dva kamenné kříže, jeden před hlavním vstupem a druhý u pravého boku kostela z roku 1923 od Anny Dientelové na památku svých zemřelých rodičů Aloise a Juliany Hoffmannových. [brtnice.cz, mapy.cz], pokračujeme ulicí Hřbitovní ke kapli sv. Floriána

8,800 km po cestě kaple sv. Floriána, (521 m), kaple na hřbitově pochází ze 17. století. Byla upravena v roce 1825, kdy měla zvon, malé varhany (1840), dva obrazy P. Marie a sv. Floriána a oltář. Další oprava byla provedena roku 1842 a naposledy v roce 1994. [brtnice.cz, mapy.cz], pokračujeme stromovou

*aleji k Rychlovskému rybníku*

- 9,500 km po cestě Rychlovský rybník, (525 m)
- 9,900 km po pěšině kaplička sv. Františka Serafinského, (547 m), *Výklenková kaple je drobná stavba se čtvercovým půdorysem. V průčelí je hluboká nika, ve které je umístěn za dřevěnou mříží obrázek sv. Františka z Assisi. Kaplička byla postavena v roce 1828. Na vrcholu kaple je umístěn kříž. Stavba je zhotovena z kamene a cihel s bílou omítkou. Za kapličkou se nachází Vrzalův rybník.* [mapy.cz]
- 10,200 km po pěšině po příchodu na komunikaci odbočíme vlevo do Kněžic, (562 m)
- 12,600 km po silnici Kněžice, kostel sv. Jakuba Staršího, (550 m), *pochází zřejmě ze 13. století. Nejstarší románská část pochází ze stejné hutě jako bazilika sv. Prokopa v Třebíči. Původní věž byla dřevěná a součástí střechy. Kostel byl v průběhu staletí několikrát přestavován. Větší věž odvozuje svou existenci z roku 1707, ona menší nad presbytářem od r. 1775. Tohoto roku byl totiž celý kostel zároveň s jednou větší věží pokryt šindelem. Obě věže a celý kostel dostaly novou střechu roku 1808. Nová věž byla zbudována roku 1837 z dobrých a solidních materiálů a byla zastřešena plechem.* [mapy.cz, knezice.com]
- 12,700 km po silnici Kněžice, kaplička sv. Jana Nepomuckého, (540 m)
- 13,300 km po silnici Kněžice, zámek, (543 m)
- trasa dále pokračuje po cestě shodně s trasou L až do cíle*
- 17,000 km NS Chaloupky cíl Ekopenzion Kněžice, Chaloupky (651 m)

## 9.5. 2020

## Trasa K (klasická trasa 28,70 km stoupání 405 m, klesání 405 m, čas 8:19 h)

- 0,000 km start Ekopenzion Kněžice, Chaloupky (651 m)
- začátek trasy v délce 3,70 km je shodný s trasou M až k rozcestníku Černé lesy - rozc.*
- 3,700 km po zelené Černé lesy - rekr. stř., (619 m), *objekt bývalé hájovny, nyní rekreační středisko*
- 5,200 km po zelené Malín - rozc., (571 m)
- 5,700 km po zelené místo dalekého výhledu, (582 m), *místo se nachází cca 130 m po odbočení na silnici*
- 7,300 km po zelené Panská Lhota, (515 m), *první písemná zmínka pochází z roku 1234. Název se vyvíjel od varianty Legota (1234), Lhota (1371, 1528), Oehlhütten (1718), Lhota (1720), Ohlhutten a Lhota (1751), Lhota (1846), Lhotta a Lhota (1872) až podobám Herm Lhota a Panská Lhota v roce 1885. Přivlastek panská odkazuje na to, že ves patřila pánům brtnického panství. Slovo lhota znamenalo osadu založenou většinou na lesní půdě a do jisté lhůty osvobozenou od všech feudálních dávek a povinností. Ve vsi se nachází Vědecko-výzkumná stanice, která je součástí Ústavu archeologie a muzeologie Masarykovy univerzity v Brně. VVS původně sloužila jako zázemí pro systematický výzkum nedaleké zříceniny hradu Rokštejn, který započal pod vedením prof. Zdeňka Měřinského v roce 1981. Na návsi u rybníka uvidíme výklenkovou kapličku.* [mapy.cz]
- 8,600 km po zelené Rokštejn - rozc., (452 m)
- 8,900 km po zelené Rokštejn - zříc., (449 m), *první písemná zmínka pochází z roku 1234. Název se vyvíjí*
- 9,000 km cyklo 26 zřícenina hradu Rokštejn, (449 m), *hrad se původně nazýval Rukštejn, zřejmě podle svého zakladatele Rutha. Ve 14. století byl majetkem markraběte Jana Jindřicha. V roce 1468, za česko-uherských válek, neudolal nájezdu vojska uherského krále Matyáše a byl pobořen. Od 16. století nebyl obydlen. Zachovala se hlavní obytná hranolová věž, torza dvou paláců a hradebních zdí. Z archeologických nálezů je pozoruhodný nález kostry novorozence zazděného do základu hradu, který může poukazovat na dodržování pohanských zvyků ještě ve 13. století. Hrad volně přístupný, věž otevřena od června do konce září.* [brtnice.cz, mapy.cz], *pokračujeme zpět na Rokštejn rozc.*
- 9,100 km cyklo 26 Rokštejn - zříc., (449 m)
- 9,400 km po zelené Rokštejn - rozc., (452 m)
- 10,600 km po modré Přírodní rezervace údolí Brtnice, (451 m), *údolí říčky Brtnice v úseku mezi městem Brtnicí a soutokem s Jihlavou u Přímělkova je velmi zajímavým územím jak z pohledu dochovaných přírodních hodnot, tak i z hlediska kulturně historického i krajinářského. K ochraně nejceněnějších částí údolí byla v roce 2001 na ploše necelých 70 ha zřízena Přírodní rezervace Údolí Brtnice.* [mapy.cz]
- 12,000 km po modré Doubkov, (461 m), *v bývalé osadě Doubek se nacházel vodní mlýn ze 13. století. O mlýn se staral rod Vidourků. V roce 1934 mlýn vyhořel a bylo poničeno celé strojní zařízení. Nyní je zřetelný náhon.* [mapy.cz]

- 12,800 km po modré studánka U trpaslíků, (483 m), studánka se nachází ve svahu nad cestou cca 10 m
- 14,800 km po modré Pod Výrovou skálou, (497 m)
- 15,700 km po modré Dřevěný kříž, (507 m), dřevěný kříž tu dle kronik stál od nepaměti a byl vždy obnoven. Naposledy byl kříž obnoven v roce 1990. Postava Krista je plechová, malovaná, hlava s tmavou korunou pokleslá k pravému rameni, bederní rouška svázaná na pravém boku. Nápisová blána ve svislé pozici, stočená s nápisem IHPI.
- 17,400 km po modré Židovský most, (513 m), barokní kamenný most v minulosti spojoval křesťanskou a židovskou část města a byl postaven v první čtvrtině 18. století. Památkově chráněné dílo je doplněno šesti sochami zhotovenými sochařem D. Lipartem, které znázorňují blahoslavenou Juliánu z Collalto, sv. Antonína Paduánského, sv. Šebestiána, sv. Judu Tadeáše, sv. Jana Nepomuckého a sousoší Plety. [brtnice.cz, mapy.cz], pokračujeme přímo a zabočíme vlevo mezi domy č. 232 a 233 směrem k bývalé kapli Panny Marie Pomocné
- 17,600 km po cestě kaple Panny Marie Pomocné, (519 m), poutní **kapli Panny Marie Pomocné** postavil na kopci proti zámku v letech 1672 až 1673 hrabě Antonín František z Collalto jako poděkování za uzdravení. Obraz na zámku ukazuje, že byl pahorek spojen se zámkem dlouhým dřevěným mostkem a původně se zde nacházely čtyři kapličky. Roku 1784 byl do lodi kaple P. Marie vestavěn strop a původně chrámový prostor dodnes slouží jako byty. V krovu kaple je ještě stopa po věžičce. Podél kaple vyrostly dva dlouhé domy jako špitál pro přestarlé ženy z collaltovského panství. V každém z nich byly tři obytné jednotky, vždy s předsiňkou se vstupem do černé kuchyně a dvě obytné místnosti po stranách. Kolny, dřevníky a další zázemí bylo sloučeno do dlouhého dřevěného baráku za kaplí. Z vnitřní výzdoby kaple se zachoval obraz Pasovské Madony, který jako kopii namaloval v roce 1685 řadový mnich. Obraz je dnes umístěn ve farním kostele sv. Jakuba Většího. V parku před kaplí se nachází kamenný **votivní sloup se sochou sv. Josefa s Ježíškem**. Raně barokní sloup pochází z roku 1661. Nechal jej postavit majitel zdejšího panství Antonín František hrabě Collalto. [brtnice.cz, mapy.cz]
- 17,800 km po modré Židovský most, (513 m), za mostem zabočíme vlevo na ulici Pod Zámek a pak hned první uličkou vpravo směrem k Zámeckému rybníku a bývalému Brtnickému pivovaru. trasa dále pokračuje po cestě shodně s trasou **M** až do cíle
- 28,700 km NS Chaloupky cíl Ekopenzion Kněžice, Chaloupky (651 m)

## 9.5. 2020

## Trasa Z (náročná trasa 33,30 km stoupání 462 m, klesání 462 m, čas 9:42 h)

- 0,000 km start Ekopenzion Kněžice, Chaloupky (651 m)  
začátek trasy v délce 5,20 km je shodný s trasou **K** až k rozcestníku Malín - rozc.
- 5,200 km po zelené Malín - rozc., (571 m)
- 8,400 km po žluté Bransouze - žst., (430 m), její historie začíná nepochybně již v roce 1234, kdy se s jejím názvem, v té době ještě jako Branechewess, setkáváme v pramenech poprvé. Zajímavý a poněkud nezvyklý místní název odvozuji Ladislav Hosák a Rudolf Šrámek od jména Branek. Branechewess z roku 1234 je podle názoru složeninou přivlastňovacího jména Branek. Branče a ves neboli Brankova ves. Osobní jméno Branek je zkomolenina k osobnímu jménu Bransúd. Nynějšího názvu obce se užívá od roku 1915. Osoba v obecní pečeti byla v minulosti považována za svatého Rocha ochránce před morem. V roce 2010 kdy obec nechala zpracovat návrh znaku a praporu, došlo k podrobnějšímu zkoumání a bylo zjištěno, že se jedná o svatého Vojtěcha jehož atributem je veslo. K historickým památkám patří rozvaliny někdejší **vladycké tvrze** neboli hrádku o průměru 30 metrů z druhé poloviny 14. století, které se nachází na levém břehu řeky Jihlavy. Její areál je ohraničen příkopem a valem. V obci je památkově chráněný dům č. p. 10 z první poloviny 18. století se štukovou výzdobou průčelí. Naproti domu přes silnici je dřevěná zvonička. [bransouze.cz, mapy.cz]
- 8,900 km po žluté Bransouze - koupaliště, (421 m), **nejnižší místo trasy**, pokud odbočíte vpravo na červenou značku tak po cca 0,55 km se dostanete pod rozvaliny vladycké tvrze, dále pokračujeme vlevo po červené značce směrem na Dolní Smrčů

- 11,100 km po červené Dolní Smrčné - žst. rozc., (429 m)
- 11,300 km po modré Dolní Smrčné, (424 m), *první písemná zmínka o obci pochází z roku 1233. Název obce se vyvíjel od varianty Smrczne (1390), v Smrčném (1447), z Smrczney (1528), Smrczne (1556), Smrcžny (1678), Smržny (1718), Unter Smrczny (1720), Smrczny (1751), Smrcžny a Smrtschey (1798), Unter Smrchny a Dolnj Smržny (1846), Unter Smrežny a Dolní Smrčná (1850), Unter Smrczna a Dolní Smrčna (1872), Untersmrčny a Dolní Smrčný (1906) až k podobě Dolní Smrčné v roce 1924. Místní jméno vzniklo z obecného jména smrk a znamenalo ves u smrku či pod smrkem. V obci můžete vidět **kapli Panny Marie Růžencové**. O stavbu kaple v roce 1893 se organizačně a finančně přičinil zdejší mlynář Hubert Vařbucha. V roce 1993 proběhla za 100 dní generální rekonstrukce. Ze sbírky byl pořízen zvon (dílna Ditrichů, 95 kg), o poutní mši 1993 slavnostní vysvěcení - původní zvon byl zrekvírován za 1. světové války. V roce 1994 o pouti byla sloužena slavnostní mše ke 100. výročí zasvěcení kaple Panně Marii Růžencové.* [wikipedia.org, mapy.cz]
- 12,900 km po modré Pod Rokštejnem, (499 m)
- 13,500 km po modré Rokštejn - zříc., (452 m)
- 13,600 km cyklo 26 zřícenina hradu Rokštejn, (449 m), *hrad se původně nazýval Rukštejn, zřejmě podle svého zakladatele Rutha. Ve 14. století byl majetkem markraběte Jana Jindřicha. V roce 1468, za česko-uherských válek, neodolal nájezdu vojska uherského krále Matyáše a byl pobořen. Od 16. století nebyl obýván. Zachovala se hlavní obytná hranolová věž, torza dvou paláců a hradebních zdí. Z archeologických nálezů je pozoruhodný nález kostry novorozence zazděného do základu hradu, který může poukazovat na dodržování pohanských zvyků ještě ve 13. století. Hrad volně přístupný, věž otevřena od června do konce září.* [brtnice.cz, mapy.cz], *pokračujeme zpět na Rokštejn rozc. trasa dále pokračuje shodně s trasou **K** až do cíle*
- 33,300 km NS Chaloupky cíl Ekopenzion Kněžice, Chaloupky (651 m)